

GPM 12

GREENPEACE december 2013

Onze schepen in 2013

Duivels verbond op de Noordpool

Dit zijn de Arctic 30

‘Hoop houdt me op de been’

© Denis Sinyakov/GP

Faiza Oulahsen (26)
'Ik houd mijn rug recht'

Faiza is campagneleider bij Greenpeace en een van de Arctic 30. Moedig. Slim. Een dossiervreter. Voor de duvel niet bang en dus de ideale uitdager van oliemultinationals als Shell en Gazprom. Maar ook een jonge, ambitieuze vrouw die zich van het leven iets anders voorstelt dan opgesloten zijn in een kleine Russische cel. 'De onzekerheid maakt me gek', schrijft ze aan collega Sanne. In haar brief aan de koning vertelt ze over de slechte omstandigheden. Haar familie mag ze niet bellen. Toch schrijft ze elders ook: 'Ik loop nog rond met een rechte rug.' Faiza krijg je er niet snel onder. Maar dat zij onterecht wordt vastgehouden, omdat ze vreedzaam opkomt voor de bescherming van de Noordpool, vindt ze onverteerbaar. Wij, haar collega's, zullen niet rusten tot we onze moedige, slimme en gedreven Faiza terug hebben.

pag 6 >

GPM12

Van de redactie

GPM12 staat grotendeels in het teken van de Arctic 30 en de omstreden olie-boringen bij de Noordpool waar-tegen zij vreedzaam protesteerden. 28 actievoerders en 2 freelancejournalisten zitten nog steeds vast op het moment dat wij dit schrijven. Wij hopen met heel ons hart dat, als u dit leest, GPM deels achterhaald is en onze Arctic 30 weer veilig thuis zijn.

Kort

(ON)AARDS PANORAMA

Elke dag wordt onze aarde geobserveerd en gedocumenteerd door honderden satellieten. Uit deze datastroom genereren de mensen van Earth Oberservation Snap fotorealistische beelden die een uniek perspectief bieden op de planeet. De wetenschappers voorzien de spectaculaire foto's van een heldere uitleg die ook leken kunnen begrijpen. Tropische stormen, vulkanen, smeltende ijskappen en zelfs veranderingen in het fytoplankton... De website biedt te veel onderwerpen om op te noemen, maar ze hebben één ding gemeen: niemand blijft onberoerd bij het zien van de schoonheid en ongelooflijke kwetsbaarheid van onze kleine blauwe bol. eosnap.com.

GROENE VOORLOPERS

Wie is de invloedrijkste duurzame Nederlander? Dagblad Trouw kiest elk jaar honderd duurzame voorlopers: de Duurzame 100. Marjan Minnesma, directeur van Urgenda, werd in oktober voor de derde keer op rij nummer 1; van harte gefeliciteerd namens Greenpeace! Opvallend is volgens de jury dat vooral ngo's en bedrijven de duurzaamheidskar trekken. De lijst telt elk jaar minder politici. Ook Greenpeace-directeur Sylvia Borren en onze campagnedirecteur Joris Thijssen werden vereerd met een plaats in de ranglijst. Sylvia Borren was ook nog eens de snelste stijger (van 100 naar 54) vanwege haar 'cruciale rol in het opstellen van het energieakkoord' binnen de Sociaal Economische Raad. Greenpeace is natuurlijk blij met deze erkenning, maar ook teleurgesteld; de jury zei niets over de Arctic 30, die toen al drie weken in een Russische cel zaten. Joris Thijssen: 'Faiza en Mannes zouden wat mij betreft op een gedeelde eerste plaats moeten staan.'

SLIMME DEAL

Wilt u graag investeren in zonnepanelen, maar heeft u niet genoeg ruimte of misschien niet eens een eigen dak? Ga dan eens buurten bij een boer die meedoet aan het project Boer zoekt Buur en investeer in zonnepanelen op zijn of haar dak. Voor € 250 koopt u een aandeel waarvoor u zes waardebonnen krijgt van elk € 50. Deze bonnen kunt u bij diezelfde boer inruilen voor producten als (biologisch) vlees en groenten. Een dubbele win-win-situatie: de boer beschikt over cash om zijn zonnepanelen te betalen en is verzekerd van klanten dankzij de waardebonnen. De buur krijgt 5 procent rente (6 x € 50 = € 300) en klimaatneutrale producten. En het belangrijkste: samen helpen boer en buur het klimaat een handje door te zorgen voor meer schone energie. Ga snel op zoek naar een deelnemende boer bij u in de buurt via boerzoektbuur.nl.

GREENPEACE STEUNT WINDPARK LAGE WEIDE

Langs de A2 bij Utrecht ligt al jaren het industrieterrein Lage Weide. Als het aan Energie-U ligt, wordt dit in de toekomst ook Windpark Lage Weide. Het lokale duurzame energiebedrijf wil hier een coöperatief windpark bouwen met zes turbines, die samen 10.000 tot 15.000 huishoudens van schone stroom kunnen voorzien. Bedrijven en burgers kunnen aandelen kopen en zo eigenaar (molenaar) worden van de windturbines.
Het Utrechtse college van B&W steunt de plannen van Energie-U, maar de gemeenteraadsfracties van PvdA en D66 blokkeerden de komst van het windpark. Gelukkig kan de provincie Utrecht het bestemmingsplan aanpassen en het gemeenteraadsbesluit verwerpen. Windpark Lage Weide is een prachtig voorbeeld van betrokken burgers en een goed doordacht plan dat onze steun verdient, vindt Greenpeace. Provincies zetten in augustus samen met Greenpeace hun handtekening onder het nationaal energieakkoord, waarmee het aantal windmolens op land wordt verdubbeld. Greenpeace roept de provincie Utrecht daarom op Windpark Lage Weide alsnog mogelijk te maken.
U leest alles over de Utrechtse plannen op: energie-u.nl/wind/nieuws-windpark

IN ACTIE VOOR DE ARCTIC 30

Greenpeace was geschokt door het buitensporige optreden van de Russen bij het Gazprom-platform. Een jaar geleden waren we immers op dezelfde plaats, zonder dat de kustwacht ingreep. Maar het duurde niet lang of Greenpeace was overal ter wereld keihard aan het werk om onze Arctic 30 vrij te krijgen. We trommelden advocaten op en formeerden een juridisch team in Moermansk. Een ondersteuningsteam reisde naar de havenstad om alles logistiek te regelen. Alle contacten met belangrijke politici, topmensen in het bedrijfsleven, sleutelfiguren in internationale ngo's werden gebeld: wat kunnen jullie doen? We zorgden voor een aanhoudende stroom beelden en verhalen die de media gretig opnamen. En Greenpeace-supporters voerden wereldwijd actie, van eenzame demonstraties voor Russische ambassades en grote spandoeken bij door Gazprom gesponsorde evenementen, tot spectaculaire klimacties op de Mount Everest en de Sagrada Familia.

INTUSSEN IN RUSLAND...

In Moermansk en vervolgens in Sint Petersburg ondersteunde een internationaal, wisselend Greenpeace-team 24/7 de Arctic 30. GPM-hoofdredacteur Leon Varitimos was drie weken lang verantwoordelijk voor de communicatie vanuit de twee Russische steden. Tussen de drukke bedrijven door gaf hij een kijkje achter de schermen: 'We zijn hier dag en nacht bezig. Vermoeiend, maar ontzettend inspirerend om met zoveel nationaliteiten heel hard aan hetzelfde doel te werken: vrijheid voor onze vrienden. We hebben hier bevlogen advocaten die de steun en toeverlaat zijn van de Arctic 30. Vrijwilligers stellen pakketjes samen met warme kleding en gezond voedsel. Daarmee wachten we vanaf diep in de nacht in de kou voor de gevangenispoorten. Bewakers snijden elke appel doormidden, trekken elk zakje rozijnen open: een proces dat vele uren duurt. Maar deze ondersteuning doet de Arctic 30 goed, zo lezen we in de brieven die ons bereiken. Sini Saarela verwoordt het mooi: 'Ik kijk vaak door het raam als de zon schijnt. Dat doet me denken aan alle mensen die ons steunen. Dat maakt me blij en brengt een glimlach op mijn gezicht.'

DIT ZIJN DE ARCTIC 30

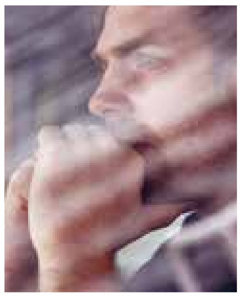
Op 19 september entert de Russische kustwacht met geweld het Greenpeace-schip de *Arctic Sunrise* en arresteert de opvarenden. Hun 'misdrijf': een vreedzaam protest tegen de riskante boorplannen van Gazprom bij de Noordpool. Dit zijn de Arctic 30.
>

Als u dit leest, zijn ze hopelijk weer vrij, maar bij het ter perse gaan van GPM12 zaten 28 Greenpeace-actievoerders en 2 freelancejournalisten al maanden vast in een Russische cel. Samen tellen ze 18 nationaliteiten; hun leeftijden lopen uiteen van 21 tot 60 jaar. Wie zijn deze Arctic 30? Waar staan ze voor, hoe beleven én overleven ze de Russische gevangenschap? Uit hun brieven en verhalen van advocaten en mensenrechtenwerkers kunnen we opmaken hoe de dertig hun gevangenschap ervaren. Het zijn de details die tot de verbeelding spreken. De ratten, de kleine cellen, het slechte eten, de kettingrokende Russische celgenoten, de kou en de openklappende ramen. Maar ook het optimisme van Faiza en de lach van Alexandra als ze 'Save the Arctic' in een muur gekrast ziet staan. Ons team in Rusland loopt zich de benen uit het lijf om onze collega's te voorzien van warme kleding en vers fruit. Familieleden komen op ontroerende wijze zelf in actie voor hun geliefden. Die steun en warmte, de wereldwijde solidariteit, blijken het allerbelangrijkste voor de Arctic 30.

**MANNES UBELS (42),
MACHINIST, NEDERLAND**

Als Mannes begin oktober een brief mag schrijven, richt hij die niet aan zijn ouders, broer of zijn vriendin Carmen. Hoe erg hij hen ook mist, zijn zorgen over de *Arctic Sunrise* zijn groot. Mannes' brief gaat dan ook naar de Russische onderzoekscommissie: of hij alsjeblieft voor het schip mag zorgen. 'Typisch Mannes', zeggen zijn broer en vriendin. Toegewijd, eigenzinnig en positief. Elke dag geeft hij zijn celgenoten een stevige sporttraining. Mannes houdt de moed erin.

Kieron Bryan (29), freelance videojournalist, Verenigd Koninkrijk

Miguel Hernan Perez Orsi (40), bemanningslid, Argentinië

**SINI SAARELA (31),
ACTIEVOERDER, FINLAND**

'Sini, de stille held' noemt een vriend haar in zijn blog. Sini vindt dat ze zich als bewoner van het Noordpoolgebied moet verzetten tegen de riskante boorplannen. De frêle Finse is een van de twee klimmers die op 18 september aan het enorme Gazpromplatform hangen. Ze belandt in het ijskoude water en wordt afgevoerd door gewapende Russen. Sini is stoer én vrolijk. In de Moermanske gevangenis maakt ze zulke gekke sprongen, dat zelfs de Russische bewakers moeten lachen.

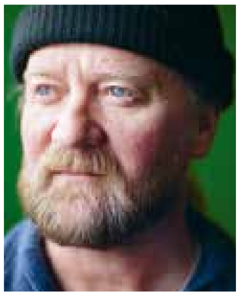
vlnr: © Paul Hilton/GP | Nick Cobbing/GP | Nick Cobbing/GP | Denis Sinyakov/GP

Iain Rogers (37), bemanningslid, Verenigd Koninkrijk

Tomasz Dziemianczuk (36), actievoerder, Polen

Paul Ruzycki (48), bemanningslid, Canada

ALEXANDRA HARRIS (27), ACTIEVOERDER, VERENIGD KONINKRIJK

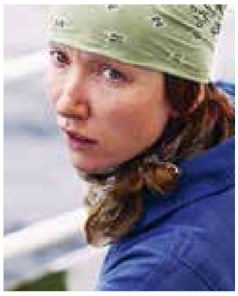
Specialist in digitale media met een groot hart voor de natuur. Nu drumt ze ‘Everything’s Gonna Be Alright’ van Bob Marley op haar celmuur. Ze is bang, maar ook trots. ‘De wereld praat over Noordpool-olie. En ik heb daaraan bijgedragen.’

Anne Mie Roer Jensen (26), bemanningslid, Denemarken

Jonathan Beauchamp (51), bemanningslid, Nieuw-Zeeland

Ekaterina Zaspa (37), bemanningslid, Rusland

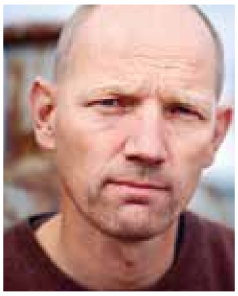

CHRISTIAN D’ALESSANDRO (32), BEMANNINGSLID, ITALIË

Christian is coördinator van de Greenpeace-vrijwilligers in Napels. Zijn moeder heeft 100.000 handtekeningen verzameld voor zijn vrijlating. Zelfs de Italiaanse oliegigant ENI vroeg handelspartner Gazprom om clementie voor Christian en de Arctic 30.

Francesco Pisanu (38), bemanningslid, Frankrijk

Frank Hewetson (45), actievoerder, Verenigd Koninkrijk

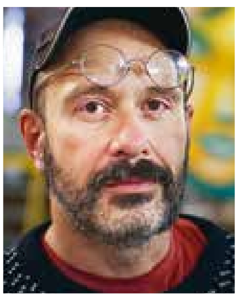
Andrey Allakhverdov (50), actievoerder, Rusland

David John Haussmann (49), bemanningslid, Nieuw-Zeeland

Anthony Perrett (32), actievoerder, Verenigd Koninkrijk

Dimitri Litvinov (51), actievoerder, VS/Zweden

GIZEM AKHAN (25), BEMANNINGSLID, TURKIJE

Gizem Akhan, de vriendelijke hulpkok van de *Arctic Sunrise* die de lekkerste cheesecakes bakt, viert haar 25e verjaardag in een kleine cel in Moermansk. Ze is dan al zeven jaar vrijwilliger voor Greenpeace, net als haar vader. Haar moeder Tülay vraagt de wereld om steun in een open brief: ‘Ik zag foto’s van mijn dochter met een pistool op zich gericht. Alleen maar omdat ze vreedzaam protesteerde tegen een bedrijf dat bij de Noordpool naar olie wil boren.’

>

vlnr: © Paul Hilton/GP | Denis Sinyakov/GP | GP/Alex Yallop | Denis Sinyakov/GP | Will Rose/GP | Paul Hilton/GP | Nick Cobbing/GP | Philip Reynaers/GP | Philip Reynaers/GP | Denis Sinyakov/GP | Denis Sinyakov/GP | Nick Cobbing/GP | Dmitri Sharomov | Denis Sinyakov | Will Rose/GP

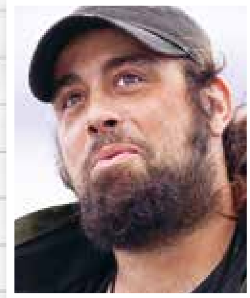
Ana Paula Alminhana Maciel (31), bemanningslid, Brazilië

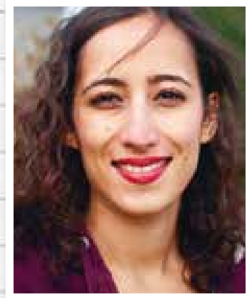
Colin Russell (59), bemanningslid, Australië

Ruslan Yakushev (33), bemanningslid, Oekraïne

Alexandre Paul (36), bemanningslid, Canada

Faiza Oulahsen (zie pag 2)

Roman Dolgov (44), actievoerder, Rusland

PETER HENRY WILCOX (60), KAPITEIN, VERENIGDE STATEN

Pete Wilcox is een Greenpeace-veteraan. Hij was kapitein op de *Rainbow Warrior* toen die in 1985 werd opgeblazen door de Franse geheime dienst. Pete heeft alles al meegemaakt, maar vindt de Noordpool zijn spectaculairste reisbestemming: 'Ik kan blijven kijken naar het betoverende landschap.' Alleen zijn twee tienerdochters en zijn vrouw kunnen hem aan land houden. 'Peter is een held', zegt Maggie Wilcox. 'Hij is een van die zeldzame mensen die hun leven wijden aan een betere wereld.'

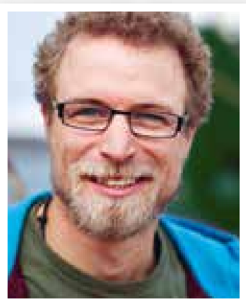

Phil Ball (42), actievoerder, Verenigd Koninkrijk

CAMILA SPEZIALE (21) ACTIEVOERDER, ARGENTINIË

Camila is nog nooit zo ver van huis geweest. In een videoboodschap stelt de klimmer en fotograaf haar broertjes gerust. Maar haar eerste reis met een Greenpeace-schip eindigt in 'een horrorfilm'. Nog voordat zij het Gazpromplatform kan beklimmen, is haar rubberboot geramd door de Russische kustwacht. 'Ik snap echt niet wat oliebedrijven bezielt. Hoe kunnen ze hun kinderen straks recht in de ogen kijken en vertellen dat ze zo'n prachtig gebied hebben verwoest, alleen voor hun winst?'

Marco Weber (28), actievoerder, Zwitserland

DENIS SINYAKOV (36), FREELANCE FOTOGRAAF, RUSLAND

Denis reisde als freelance fotograaf mee op de *Arctic Sunrise*. Hij maakt prachtige foto's voor persbureaus als Reuters. Denis is niet bang uitgevallen: 'Het misdrijf waarvan ik word beschuldigd heet journalistiek. En daar ga ik mee door.' Uit protest tegen zijn arrestatie zetten zo'n 30 Russische media hun foto's 'op zwart' en ondertekenden ruim 100 (hoofd)redacteuren een open brief. Zijn vrouw demonstreert samen met hun 3-jarige zoontje in Moskou met foto's van Denis. Meer kan ze niet doen.

'LAAT DE ARCTIC 30 VRIJ!'

Politieke wereldleiders, ruim 200 ngo's, artiesten, juristen, familieleden, honderden burgemeesters en parlementariërs: uit alle windrichtingen klinkt de roep om vrijlating van de Arctic 30. Ruim 2 miljoen mensen stuurden een e-mail naar hun Russische ambassade en online campagnenetwerk Avaaz verzamelde 1 miljoen handtekeningen. De steunbetuigingen zijn hartverwarmend voor onze vrienden en collega's in hun Russische cellen. De Braziliaanse Ana Paula schrijft: 'Ik heb geen woorden genoeg om alle mensen te bedanken die om ons geven en oproepen tot onze vrijlating.' We tonen vijf opvallende steunbetuigingen. >

'Zoals bekend waren de Greenpeace-actievoerders ongewapend en zetten ze slechts vreedzame middelen in om te protesteren tegen de olieboringen die de Noordpool bedreigen.'
ELF NOBELPRIJSWINNAARS

'Ik steun de Arctic 30, omdat ze hun werk vreedzaam doen en ik graag de vreedzame, geweldloze weg wil blijven bewandelen.'
AUNG SAN SUU KYI, OPPOSITIELEIDER BIRMA

'Wij eisen de onmiddellijke vrijlating van alle gevangenen en het vrijgeven van het Greenpeace-schip de *Arctic Sunrise*. Ook eisen we een einde aan olieboringen in de ijzige wateren van het kwetsbare Noordpoolgebied, waar een effectieve reactie op een olielek onmogelijk is.'
EUROPEES PARLEMENT

'De gevolgen van de opwarming van de aarde zullen het hardst aankomen in ontwikkelingslanden. Ik prijs Greenpeace, omdat ze de exploitatie van grondstoffen op de Noordpool onder de aandacht van de wereld brengt.'
AARTSBISSCHOP DESMOND TUTU, ZUID-AFRIKA

'Gezien het vreedzame karakter van hun acties en het doel waar de organisatie naar streeft, vinden wij de arrestatie en de aanklachten tegen deze dertig mensen onbegrijpelijk.'
MOEDERS VAN DE PLAZA DE MAYO, ARGENTINIË

NOG GEEN E-MAIL AAN DE RUSSISCHE AMBASSADE GESTUURD? DOE DIT NU VIA GREENPEACE.ORG/FREEOURACTIVISTS.

DUURZAME LANDBOUW: MET OF ZONDER GENTECH?

Genetische manipulatie blijft onderwerp van debat. Greenpeace-campagneleider Herman van Bekkem (l) en onderzoeker Bert Lotz (r) van Wageningen UR beantwoorden elkaars vragen over gentech.
>

HERMAN AAN BERT

VRAAG 1

Jij streeft, net als ik, naar minder gif in de landbouw. Toch schrijft jullie onderzoeksgroep in een advies aan de overheid dat gewassen die door gentech resistent zijn gemaakt tegen gif, passen in de verduurzaming van de landbouw.

‘Dat kan inderdaad onlogisch lijken. Maar in Noord- en Zuid-Amerika, waar deze gewassen op dit moment vooral groeien, zijn telers vaak aangewezen op het gebruik van chemische middelen. Dat komt omdat mechanische onkruidbestrijding akkers gevoeliger maakt voor winderosie. Bij de gewassen die jij bedoelt, wordt het herbicide glyfosaat gebruikt. Dat is minder slecht voor het milieu dan de oudere chemische bestrijdingsmiddelen.
Wel pleiten wij ervoor om ook bij herbicideresistente gewassen goede landbouwpraktijk toe te passen. Dat wil zeggen: minder monoculturen, waar mogelijk niet-chemische technieken inzetten en niet jarenlang hetzelfde bestrijdingsmiddel gebruiken.’

VRAAG 2

Is agro-ecologie niet innovatiever dan genetische modificatie en een intensieve landbouw die sterk leunt op chemische bestrijdingsmiddelen? Agro-ecologie is een wetenschap die ervan uitgaat dat je in de landbouw moet samenwerken met de natuur.

‘Met slimme toepassing van agro-ecologische kennis kun je problemen met plantenziekten, plagen en onkruiden gedeeltelijk voorkomen. Nieuwe teeltwijzen die daar goed gebruik van maken, vind ik beslist innovatief. Maar we komen er niet met alléén agro-ecologie. Wij willen de voedselproductie verdubbelen met de helft minder ‘input’ aan zaden, mest en bestrijdingsmiddelen. Dat bereik je met een combinatie van kennis uit de agro-ecologie, landbouwkunde én uiteenlopende veredelingstechnieken om gewassen resistent te maken en aan lokale omstandigheden aan te passen. Daarbinnen passen ook zorgvuldige chemische bestrijding en gebruik van genetische modificatie. Juist die combinatie biedt uitzicht op een duurzame landbouw die de wereld ook in de toekomst kan voeden.’

VRAAG 3

Greenpeace maakt zich grote zorgen over de privatisering van landbouwonderzoek, omdat zo de grip van gif- en gentechindustrie op ons voedsel sterker wordt. Wat vind jij hiervan?

’Met deze vraag veroordeel je de agrochemische industrie en de plantenveredelingsbedrijven impliciet als verwerpelijke bedrijfstakken. En daarmee ook het onderzoek.
Ik kan me voorstellen dat sommige consumenten dat beeld hebben, daarom neem ik de vrijheid om de vraag te interpreteren als: “Zorgt de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij landbouwonderzoek ervoor dat het ongewenst grote grip kan krijgen op ons voedsel?” Mijn antwoord daarop is: nee. Landbouwonderzoek is zo belangrijk dat de overheid daar een stuk verantwoording voor neemt; ik hoop en verwacht ook dat dit zo blijft. Doordat het bedrijfsleven

graag met de wetenschappelijke resultaten aan de slag gaat en daarom een deel van het onderzoek financiert, komen de resultaten sneller bij de boer. Natuurlijk moet elk onderzoek van hoge wetenschappelijke kwaliteit zijn, dat staat buiten kijf. Maar ik zie op dit moment geen enkele reden om aan te nemen dat onderzoek leidt tot een te sterke grip van de industrie op de voedselproductie.'

BERT AAN HERMAN

VRAAG 4

Hoe verschilt de huidige visie van Greenpeace op genetische modificatie bij planten met die van pakweg 15 jaar geleden?

'Onze visie is niet wezenlijk veranderd. Greenpeace voert sinds 1996 campagne tegen gentech in de landbouw en de voedselvoorziening. We zien nu op Amerikaanse akkers gebeuren waarvoor we toen waarschuwden. Ongecontroleerde verspreiding van gentech in het milieu, toenemend gebruik van bestrijdingsmiddelen, monopolisering van de zadenmarkt door een handvol bedrijven en onvoorspelbare bijeffecten van het 'knippen en plakken' met genen. Daarom zijn we blij dat het overgrote deel van de wereldwijde landbouw nog steeds gentechvrij is en dat een bedrijf als Monsanto in juli besloot in de EU geen nieuwe vergunningen meer aan te vragen, vanwege de publieke weerstand tegen gentech. Helaas kondigde Brussel in november aan dat het de teelt van een genetisch gewijzigde maïssoort wel wil toestaan in de EU.'

VRAAG 5

In Wageningen werken we aan aardappelrassen die resistent zijn tegen de aardappelziekte. Dat doen we met genetische modificatie, omdat dit sneller en gerichter gaat dan via klassieke veredeling. Wat vindt Greenpeace van dit onderzoek?

'Greenpeace is tegen de introductie van gentech in het milieu, maar laboratoriumonderzoek naar de werking van genen en de erfelijkheid van planten kan de landbouw wel degelijk verder helpen. Het zorgt voor nieuwe kennis, die ook kan worden ingezet in moderne veredeling zonder gentech. Maar we lossen de aardappelziekte niet op door een aantal resistentiegenen in te bouwen in een aardappel. Deze ziekte is vooral ontstaan door het huidige landbouwsysteem. Dát veranderen en afstappen van monoculturen zou veel meer zoden aan de dijk zetten. Méér biodiversiteit op en om de akker maakt de landbouw weerbaarder tegen ziekten en plagen. Met een helpende hand van de natuur kan én wordt al zonder gif gewerkt.

VRAAG 6

Ik krijg wel eens het gevoel dat Greenpeace over gentech vooral de trom roert om extra inkomsten te krijgen, niet om de wereld te verbeteren. Hoe zou je me voor eens en altijd van dat gevoel af kunnen helpen?

'Greenpeace is als onafhankelijke milieuorganisatie aangewezen op de financiële steun van donateurs. Zonder hen kunnen we geen onderzoek doen, rechtszaken aanspannen of actievoeren. Maar bij het maken van keuzes staat milieuwinst van campagnes altijd voorop. Die keuzes maken we op basis van urgentie, niet op basis van hoeveel geld het ons kan opleveren. Als een maatregel of ingreep grote en/of onomkeerbare schade kan aanrichten aan het milieu, moet je het niet doen. En die schade is in het geval van gentech onomkeerbaar. Niet voor niets zien we dat veel boeren in Amerika terug willen naar gentechvrije landbouw. Maar nu de zadenmarkt gemonopoliseerd is door Monsanto kúnnen ze geen gentechvrije keuze meer maken. Dat wil Greenpeace voorkomen in Europa en de rest van de wereld.

Vragen? Twitter met #gentechGPM, post uw vraag op onze Facebookpagina of e-mail naar redactie.nl@greenpeace.org.
Volg Herman op Twitter: @Hermanvb_GP

MET DEZE FOTO WON PAUL SOUDERS EEN PRIJS IN DE PRESTIGIEUZE COMPETITIE WILDLIFE PHOTOGRAPHER OF THE YEAR VAN HET NATURAL HISTORY MUSEUM EN BBC WILDLIFE MAGAZINE. MEER ZIEN? NHM.AC.UK

DUIVELS VERBOND OP DE NOORDPOOL

Om olie op de Noordpool te winnen, heeft het Russische Gazprom technologische kennis nodig. Shell staat te popelen om de omstreden gas- en oliegigant de 'helpende hand' te bieden. >

Het is niet eens zo heel veel olie: volgens schattingen van de Amerikaanse geologische dienst kan de Noordpoololie maximaal drie jaar de wereldwijde honger naar olie stillen. Maar de opbrengst van deze relatief kleine olievoorraad is gigantisch, er zijn duizenden miljarden dollars mee te verdienen. Geen wonder dat oliebedrijven er veel voor over hebben om hun boorplatforms in het Noordpoolgebied te mogen planten. Zij bagatelliseren de enorme risico's voor de unieke en kwetsbare natuur en gaan ver om hun belangen te verdedigen. Dat ondervond Greenpeace op 18 september, toen één verzoek van Gazprom aan de kustwacht voldoende bleek om gewapende Russen af te sturen op twee Greenpeace-klimmers die een klein geel spandoek aan het enorme Prirazlomnaya-platform wilden hangen.

OP ZOEK NAAR EXPERTISE

Ruim de helft van de Arctische olie- en gasvoorraden ligt in Russische poolgebieden. Het Russische olie- en gasbedrijf Gazprom is een van de uitverkorenen die deze gouden bergen mogen incasseren. Gazprom mist de cruciale technologische kennis over het boren naar olie onder het Noordpoolijs. Westerse oliebedrijven weten dat en boden de afgelopen jaren om het hardst hun expertise aan. De voorlopige uitkomst van deze concurrentiestrijd: Shell, het grootste bedrijf ter wereld, doet handjeklap met Gazprom. In april van dit jaar zetten topmannen van Shell en Gazprom hun handtekening onder een overeenkomst om in het Russische deel van het Noordpoolgebied naar olie te speuren. De twee bedrijven zochten al samen naar olie en gas in het ijzige klimaat van de Zee van Ochotsk, aan de oostkant van Rusland. Twee jaar geleden kwamen hier meer dan vijftig mensen om het leven, toen het booreiland Kolskaya kapseisde en zonk. Nog steeds liggen hier drie productieplatforms van Gazprom, waarvan twee in het leefgebied van een ernstig bedreigde grijzewalvispopulatie.

IJZIG KLIMAAT, GROTE GEVAREN

Shell heeft dan misschien meer ervaring met olieboringen in het Noordpoolgebied, maar vlekkeloos verliepen die pogingen allerminst. Zo ketsten de boorpogingen bij Alaska vorig jaar af op Greenpeace-campagnes en grote publieke weerstand. Dat Shell aan de Amerikaanse autoriteiten liet zien dat het niet in staat was veilig te opereren in het Noordpoolklimaat – het boorplatform Kulluk sloeg bijna op de klippen met 585.000 liter diesel aan boord – maakte de zaak er niet beter op. De oliemaatschappij kreeg een fikse boete voor het overtreden van de milieuregels en het is de vraag of Shell ooit nog een vergunning krijgt. Toch bereidt de Shell-top een terugkeer in 2014 naar het gebied voor (zie kader). Intussen houdt het bedrijf echter meer potjes op het vuur en de 'strategische samenwerking' met Gazprom is daar een van. In Rusland zijn er minder strakke milieuregels, weinig vergunningen, geen tijdsintensieve inspraakprocedures en geen onafhankelijke toezichthouder. Kortom: minder 'gedoe' en dus meer winst onder aan de streep.
Gazprom heeft geen enkele ervaring met boringen in ruig weer bij de Noordpool, maar ook Shell heeft duidelijk niet de kennis in huis om hier veilig naar olie te boren. De gevaren van olieboringen zijn in Rusland nog groter dan in Alaska, concludeerde de Russische onderzoekster Maria Ivanova van de Universiteit van Tromsø vorig jaar. Het Russische systeem voor bestrijding van olielekken is amper ontwikkeld en ijsschotsen en barre weersomstandigheden maken de kans op zo'n lek aanzienlijk. Raakt het kwetsbare natuurgebied vervuild, dan betekent dit het einde voor Noordpooldieren als zeerobben, walrussen en poolvossen en een massale evacuatie van de inheemse volken die hier wonen. Gazprom en Shell spelen Russische roulette met een van de meest ongerepte natuurgebieden op aarde.

>

© GP/Denis Sinyakov

>

DRINGEND ADVIES AAN SHELL

Voor Greenpeace is het duidelijk: oliebedrijven hebben niets te zoeken in het Noordpoolgebied. Een bedrijf als Shell zou zich niet moeten inlaten met een dubieuze partner als Gazprom, dat niet alleen een belabberde veiligheidsreputatie heeft op het gebied van olieboringen, maar blijkbaar ook geen enkele waarde hecht aan democratische waarden als de vrijheid van meningsuiting en het recht op protest. Dat lieten we de Brits-Nederlandse oliekolos ook weten in een brief aan bestuursvoorzitter Peter Voser. Daarin adviseren we Shell met klem de samenwerking met Gazprom in het Noordpoolgebied zo snel mogelijk te beëindigen. Shell reageerde als een gebeten hond op de brief: ‘Wij hebben niets met de gebeurtenissen in Rusland te maken, nul komma nul procent.’

De komst van een nieuwe topman in januari, de Nederlander Ben van Beurden, biedt kansen op een koerswijziging. Hopelijk snapt Van Beurden wél dat Shell zich door de samenwerking met het roekeloze en meedogenloze Gazprom op glad ijs begeeft. Hij zou een streep moeten zetten door de handtekening onder het akkoord over de Noordpool. Shell heeft voor miljoenen aan investeringen gepland voor het boorprogramma en beseft goed dat zonder dit geld de Noordpoolambities van de Russen ten dode zijn opgeschreven.

SHELL LEERT ZIJN LESJE NIET

Shell probeert tóch opnieuw te boren op de Noordpool bij Alaska. Begin november diende het Brits-Nederlandse bedrijf zijn plan in voor boringen in de Chukchizee in 2014. Aangezien het boorschip de Kulluk vorig jaar zwaar beschadigd raakte toen Shell de controle erover verloor, wil de oliemultinational een platform huren van Transocean. Precies: hetzelfde bedrijf dat BP het platform Deepwater Horizon leverde, dat in 2010 ontplofte in de Golf van Mexico, met een ongekende olieramp tot gevolg.
Maar Shells boorplatforms zijn nog lang niet operationeel. Het bedrijf voldoet niet aan belangrijke eisen die de Amerikaanse autoriteiten stelden na een vernietigend rapport over de bijna-ramp met de Kulluk. Ook krijgt Shell nog te maken met milieueffectrapportages en inspraakprocedures die maanden in beslag kunnen nemen. Maar het allerbelangrijkste: boren in het ongerepte, kwetsbare Noordpoolgebied is onverminderd riskant. De dichtstbijzijnde grote haven van waaruit een reddingsoperatie moet starten, is ruim 1.600 km verwijderd van Shells beoogde boorlocaties. Olielekken zijn nauwelijks te stoppen in het ijskoude water en het ruwe weer. Greenpeace vindt dat de Amerikaanse overheid een boorvergunning niet eens moet overwegen. Veilig boren bij de Noordpool is doodeenvoudig onmogelijk.

DE ONDERWATERWERELD IS OOK VAN MIJ

Bedrijven en overheden zijn nog elke dag bezig om onze aarde te plunderen of te vervuilen. Samen kunnen we ze overtuigen van schone alternatieven. Kent u mensen zoals Pascal die werk maken van milieuproblemen? Stuur dan een mailtje naar redactie.nl@greenpeace.org.

Spooknetten, de onderwaterwereld stikt ervan. Pascal van Erp (37), IT-specialist bij Greenpeace en fervent wrakduiker, baalde er zó van dat hij in 2007 samen met duikvrienden dit door vissersschepen verloren of achtergelaten vistuig uit zee begon te halen. Tegenwoordig maken ze zo'n vijftig duiken per jaar en komen telkens terug met 90 tot 110 kilo vistuig. Vorig jaar richtte Pascal de stichting Ghost Fishing op. 'We stimuleren vergelijkbare duikinitiatieven over de hele wereld en geven voorlichting, ook aan vissers.' Inmiddels ligt in een Scheveningse loods 22.000 kilo aan opgedoken vistuig. Pascal: 'Jij hebt het aan land gebracht, dus nu is het van jou', antwoordde de Afvaldienst toen we het materiaal wilden afleveren.' Tja, en dan? 'Recyclen, natuurlijk. In 2014 liggen de eerste sokken en badpakken gemaakt van dit vistuig in de winkels.'
Meer weten? Ga naar ghostfishing.org.

EEN ROERIG JAAR OP WOELIGE BAREN

HIER WAREN ONZE SCHEPEN IN 2013

Van het tropische Amazonewoud tot de kille vlakten van het Noordpoolgebied: zonder onze schepen zouden de milieuproblemen in deze afgelegen gebieden onzichtbaar blijven. Waar voeren de *Arctic Sunrise*, de *Esperanza* en de *Rainbow Warrior* in 2013 naartoe? Ons jaaroverzicht aan de hand van scheepsroutes.

ARCTIC SUNRISE

Noorwegen - Noordelijke IJszee - Petsjorazee

1 De *Arctic Sunrise* meert aan in Kirkenes, **Noorwegen**, om voorraden aan te vullen en nieuwe bemanningsleden te verwelkomen. Aan boord worden de laatste voorbereidingen getroffen voor acties tegen boringen in het Noordpoolgebied: spandoeken schilderen, klimspullen testen en scenario's doorspreken.

2 Begin september: de Russische kustwacht dreigt met geweld als de *Arctic Sunrise* de **Noordelijke Zeeroute** opvaart. Om de veiligheid van iedereen aan boord te garanderen, besluit Greenpeace de geplande actie tegen olieboringen in het gebied af te blazen.

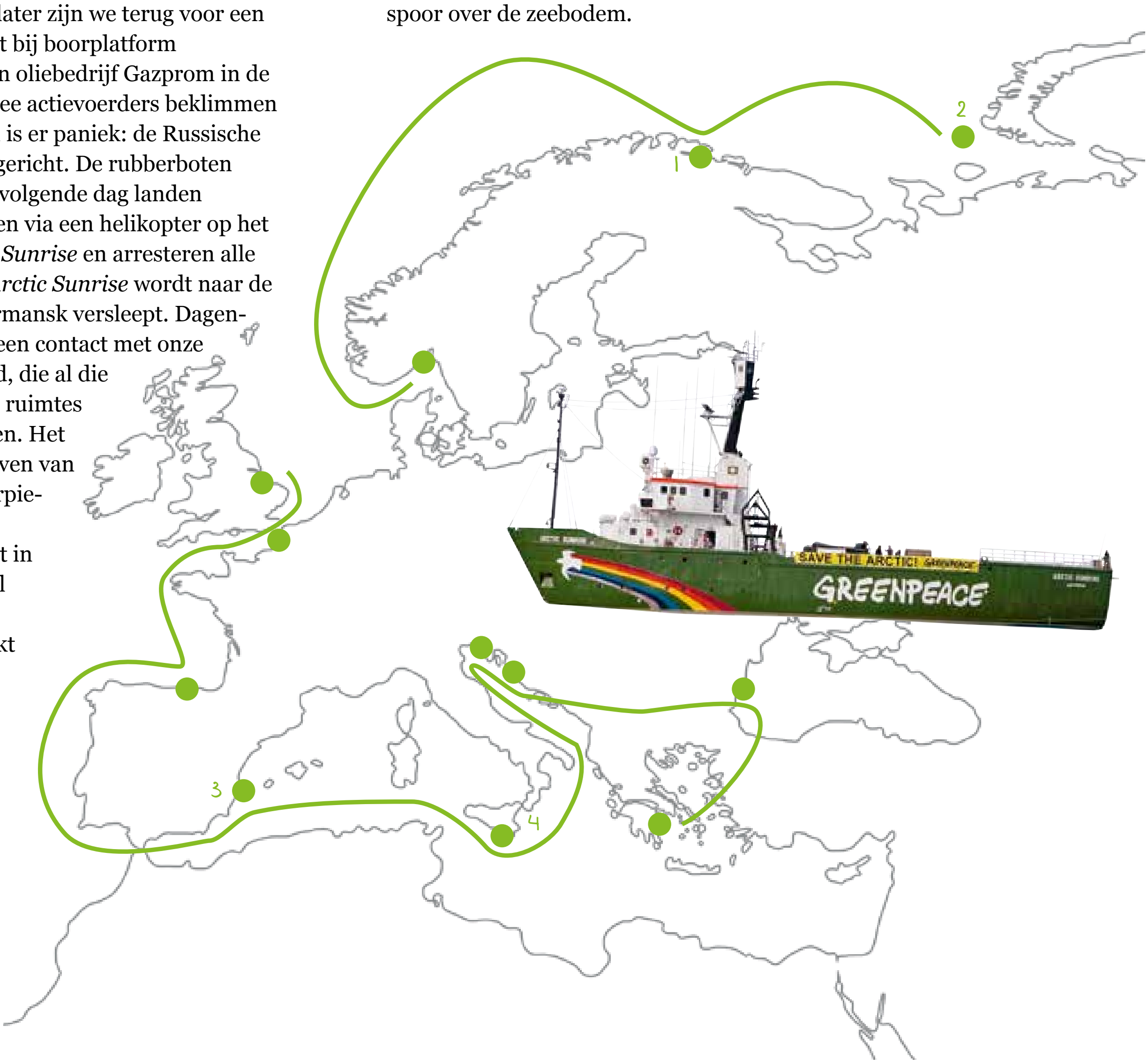
Maar drie weken later zijn we terug voor een vreedzaam protest bij boorplatform Prirazlomnaya van oliebedrijf Gazprom in de **Petsjorazee**. Twee actievoerders beklimmen het platform. Dan is er paniek: de Russische kustwacht schiet gericht. De rubberboten vluchten weg. De volgende dag landen gewapende agenten via een helikopter op het dek van de *Arctic Sunrise* en arresteren alle opvarenden. De *Arctic Sunrise* wordt naar de havenplaats Moermansk versleept. Dagenlang hebben we geen contact met onze mensen aan boord, die al die tijd in twee kleine ruimtes samengepakt zitten. Het schip ligt in de haven van Moermansk te verpieteren. Machinist Mannes Ubels laat in een brief uit de cel weten dat hij zich grote zorgen maakt over mogelijke waterschade aan de *Arctic Sunrise*. Zie ook pag 6.

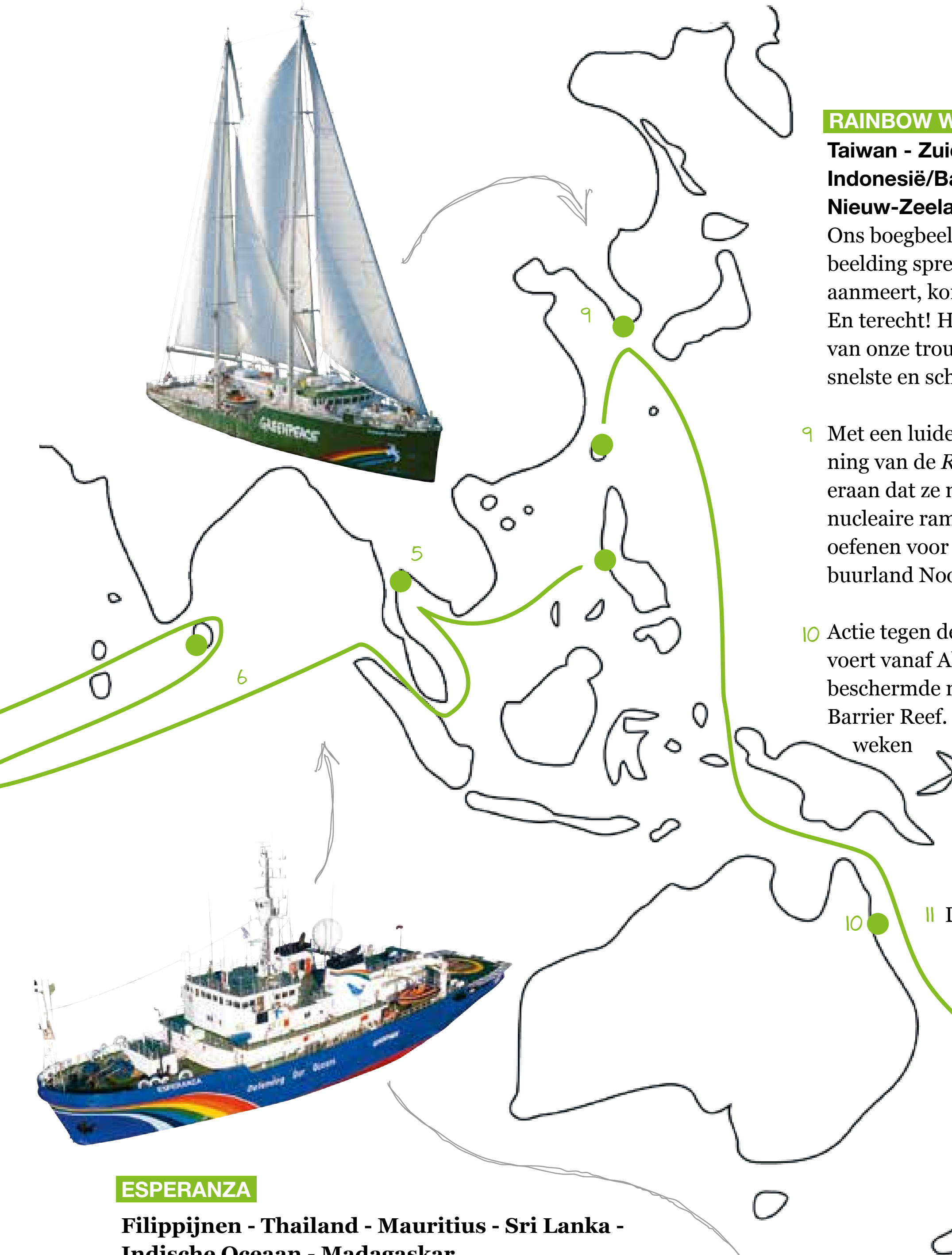
Verenigd Koninkrijk - Frankrijk - Spanje - Italië - Slovenië - Kroatië - Roemenië - Griekenland

Op tournee door Europa om kleinschalige vissers een hart onder de riem te steken. In verschillende Europese havens komen duizenden geïnteresseerden aan boord tijdens open dagen.

3 'Duurzame vissers zijn de toekomst', staat op een spandoek tijdens een actie bij de havenplaats Denia in **Spanje**. Lokale vissers en hun vertegenwoordigers praten op het schip over hun ervaringen. Door in Europees verband samen te werken, kunnen we richting de EU met één stem pleiten voor een duurzame herziening van het visserijbeleid.

4 In een rubberboot voorkomen Greenpeace-actievoerders voor de kust van **Sicilië** dat een bodemtrawler zijn netten uitgooit. Deze manier van vissen is zeer schadelijk voor het zeeleven; het verzwaarde net vangt álles op zijn pad en trek een vernietigend spoor over de zeebodem.

RAINBOW WARRIOR

Taiwan - Zuid-Korea - Indonesië/Java - Indonesië/Bali - Indonesië/Papoea - Nieuw-Zeeland - Australië

Ons boegbeeld *Rainbow Warrior* blijft tot de verbeelding spreken. In elke haven waar het schip aanmeert, komen honderden mensen kijken. En terecht! Het schip – in 2011 gebouwd met hulp van onze trouwe donateurs – is het schoonste en snelste en schip van onze vloot.

9 Met een luide sirene aan boord herinnert de bemanning van de *Rainbow Warrior* de **Zuid-Koreanen** eraan dat ze niet voorbereid zijn op een mogelijke nucleaire ramp. Dit terwijl ze wél maandelijks oefenen voor een eventuele militaire invasie van buurland Noord-Korea.

10 Actie tegen de MV Meister, een schip dat kolen vervoert vanaf Abbot Point in Queensland, vlakbij het beschermde natuurgebied en Werelderfgoed Great Barrier Reef. De *Rainbow Warrior* vaart in zes weken langs de **Australische** kust om aandacht te vragen voor het kwetsbare koraal in dit gebied, dat veel te lijden heeft onder klimaatverandering.

11 De nieuwe *Rainbow Warrior* bezoekt voor het eerst Matauri Bay in **Nieuw-Zeeland**, de 'begraafplaats' van de oorspronkelijke *Rainbow Warrior*, die in 1985 werd opgeblazen door agenten van de Franse geheime dienst. De Nederlandse fotograaf Fernando Pereira kwam hierbij om het leven.

ESPERANZA

Filippijnen - Thailand - Mauritius - Sri Lanka - Indische Oceaan - Madagaskar

5 De *Esperanza* sluit zich aan bij ruim honderd **Thaise** vissers die actievoeren tegen de vernietiging van hun kustgebied door industriële activiteiten. Ze varen onder meer naar een olieboorplatform 12 kilometer uit de kust van Songkhla.

6 De industriële visserij vormt een gevaar voor de **Indische Oceaan**. De *Esperanza* is twee maanden in het gebied voor onderzoek, en om illegale en schadelijke visserij aan de kaak te stellen. Greenpeace roept overheden in het gebied op de rijke biodiversiteit in hun zeeën te beschermen.

7 Met verwijderbare verf schrijven Greenpeace-actievoerders het woord 'Illegaal' op de romp van de FV Premier, een schip van het grootste Zuid-Koreaanse tonijnbedrijf Dongwon Industries. Het schip is beschuldigd van illegale vispraktijken voor de West-Afrikaanse kust. **Mauritius** staat niet toe dat de Koreanen hun illegaal gevangen tonijn aanlanden.

8 Van Rotterdam naar Hamburg en weer terug. In juli van dit jaar lijken zes vriescontainers met walvisvlees compleet de weg kwijt. En dat was nu juist de bedoeling: Greenpeace volgt met de *Esperanza* – die even in **Europa** is – de felomstreden lading op de voet en verhindert dat deze op Nederlandse bodem belandt. Transportbedrijf Samskip zegt toe te stoppen met het vervoeren van walvisvlees uit IJsland.

© Esperanza: GP/Paul Hilton | Arctic Sunrise: Will Rose/GP | Rainbow Warrior: Maxwell Balmain/GP

Rewind // Forward

In deze rubriek blikken we terug en vooruit op onze campagnes. Wat wilde Greenpeace bereiken en is dat gelukt? Waarvoor komen we binnenkort in actie? Onze winkelinspecteurs vonden nog te veel illegaal hout en rond Fukushima stapelt zich ramp op ramp. Plus: hoe de Russische kustwacht de *Arctic Sunrise* enterde en alle opvarenden gevangen nam. >

◀◀ april-mei 2013

WINKELINSPECTIES ILLEGAAL HOUT

Sinds 3 maart 2013 is het in Europa verboden om illegaal gekapt hout te importeren of te verkopen. Een belangrijke wet, waar Greenpeace ruim dertien jaar voor heeft gevochten en die helpt de markt voor illegaal hout in te dammen. UNEP (het milieuprogramma van de Verenigde Naties) en de internationale politieorganisatie Interpol berekenden dat 15 tot 30 procent van de wereldwijde houthandel illegaal is. China is de grootste exporteur, importeur én consument van illegaal gekapt hout.

In Europa ligt de verantwoordelijkheid nu bij de houthandelaren: zij moeten aantonen dat hun hout legaal is gekapt. Maar gebeurt dit ook? Greenpeace-onderzoekers namen onaangekondigd de proef op de som bij onder andere HEMA, Xenos, Gamma en Parket Tree. Zij verzamelden gericht informatie over niet-gecertificeerde houtproducten uit China en tropische houtsoorten uit risicolanden als Congo en Indonesië. Hoewel bijna alle parkethandelaren beweerden FSC-vloeren te verkopen, vond Greenpeace hier veel risicohoutsoorten als wengé en merbau. De voorlichting aan consumenten laat ook vaak te wensen over: bij bouwmarkten als Formido, Praxis, Karwei en Gamma is het niet eenvoudig informatie te vinden over de houtsoort en de herkomst ervan.

Sommige bedrijven weigerden mee te werken aan de winkelinspecties, maar er is ook goed nieuws: houthandel Jongeneel en bouwmarkten Bouwmaat en Gamma hebben hun inkoopbeleid aangepast aan de nieuwe wetgeving.

Het volledige onderzoeksverslag vindt u op greenpeace.nl/publicaties.

DIGITAAL NIEUWS

Via onze nieuwsbrief krijgt u elke drie weken een update in uw mailbox van alles waarmee Greenpeace zich bezighoudt. Lukt het ons om grote kledingmerken gifvrij te krijgen? Hoe staat het nu met de bescherming van de bossen? Vanuit de nieuwsbrief surft u direct naar spannende acties, video's, adembenemende foto's en betrouwbare achtergrondinformatie. Meld u nu aan op www.greenpeace.nl/nieuwsbrief en volg het Greenpeace-nieuws op de voet!

21 oktober 2013 - ?

18-19 september 2013

FUKUSHIMA: HOE NU VERDER?

Ruim 2,5 jaar na de tsunami in Fukushima is de nucleaire ramp nog lang niet ten einde. Overvloedige regen zorgde half oktober voor het overstromen van de opslagtanks waarin het radioactieve water is opgeslagen. Een paar weken daarvoor werd een groot lek ontdekt, waarbij mogelijk tot 450.000 liter radioactief koelwater in de Grote Oceaan terechtkwam. Eerder stroomde al 300.000 liter besmet water in zee.
Een Greenpeace-team van zestien experts uit tien landen verrichte begin oktober opnieuw metingen naar de radioactiviteit in het getroffen gebied. In een deel van de stad Tamura, waar de regering geëvacueerde families weer wil huisvesten, bleken de stralingsniveaus nog steeds hoger dan toegestaan. Dat stelt de mensen voor een enorm dilemma: keren ze niet terug naar hun besmette omgeving, dan verliezen ze hun aanspraak op vergoedingen van de Japanse overheid. Voor tienduizenden mensen is het onzeker of zij ooit nog naar huis kunnen terugkeren.
Greenpeace roept de Japanse regering op te stoppen met kernenergie. ‘Het is voor de bescherming van de bevolking van het grootste belang dat Japan overstapt op een schone en duurzame energievoorziening’, zegt Junichi Sato van Greenpeace Japan. De Japanse energiesector laat zien dat een overstap naar schone alternatieven wel degelijk mogelijk is: sinds april 2012 is ruim 3,5 gigawatt aan nieuwe schone energievoorzieningen geïnstalleerd. Dat is 28 keer zo veel als het Prinses Amaliawindpark in de Noordzee.

De meetresultaten van het Greenpeace-team kunt u sinds een jaar volgen via greenpeace.nl/fukushimamaps.

DÉ ACTIE VAN MINUUT TOT MINUUT

Woensdag 18 september

4.20 uur Greenpeace-actievoerders laten vanaf de *Arctic Sunrise* vijf rubberboten in het water zakken. Ze zetten koers naar het Russische boorplatform Prirazlomnaya.
4.37 uur De rubberboten arriveren bij het boorplatform. De Finse Sini Sareela (31) en de Zwitser Marco Weber (28) klimmen met touwen langs de ijzeren wand naar boven om een spandoek op te hangen. Het bewakingsschip van het boorplatform richt een waterkanon op de twee.
5.28 uur De kustwacht gaat over tot actie. Zes gemaskerde, in het zwart gestoken mariniers varen met rubberboten naar het boorplatform. De Russen vuren waarschuwingsschoten af.
6.28 uur De rubberboten vluchten weg voor de kustwacht. Via de radio krijgt de *Arctic Sunrise* een waarschuwing: de rubberboten mogen niet aan boord worden gehaald. Ook moet de kapitein het schip stilleggen. Kapitein Peter Willox negeert dit bevel en vaart weg.
7.15 uur De kustwacht achtervolgt de *Arctic Sunrise* in internationale wateren. Met het boordkanon worden elf waarschuwingsschoten afgevuurd om het schip tot stoppen te dwingen.

Donderdag 19 september

18.26 uur Boven de *Arctic Sunrise*, varend in internationale wateren, verschijnt een Russische helikopter. Vijftien gewapende mannen van de Russische veiligheidsdienst springen aan boord en nemen het commando van het schip over. Ze laten de opvarenden knielen op het helikopterdek en houden ze onder schot. Alle dertig opvarenden worden gearresteerd, de Russen verslepen het schip naar de haven van Moermansk.

Informatie & inspiratie

VROLIJKE FIETSTOCHT VOOR DE NOORDPOOL

Terwijl oliebedrijven hun zinnen zetten op de olie onder het Noordpoolijs, stapten half september 14.000 bont uitgedoste mensen in 106 steden in 36 landen op de fiets. Het doel: oliemaatschappijen en overheden laten zien dat er een grote, wereldwijde beweging is die de Noordpool wil beschermen. Ook Amsterdam was volop in beweging. Vanaf het Greenpeace-kantoor ging de stoet over een route van bijna acht kilometer naar het Erasmuspark voor een symbolische reddingsactie van het berenstandbeeld Orso. Onderweg werd natuurlijk nog een extra rondje gefietst om een tankstation van Shell.
Wilt u op de hoogte blijven en meedoen aan dit soort bijzondere acties? Meldt u zich dan nu via greenpeace.nl aan voor de gratis e-mailnieuwsbrief van Greenpeace.

WAT BETEKENT IBAN VOOR U?

Vanaf 1 februari 2014 heeft Europa een gezamenlijke betaalmarkt. Iedere burger en elk bedrijf krijgt daarom een International Bank Account Number (IBAN). Het bekende rekeningnummer van Greenpeace verandert dan in NL31 INGB 0000 0000 44. Met hulp van de Nederlandse Bank passen wij zelf uw rekeningnummer in onze administratie aan. U hoeft dus niets te doen, ook niet als u betaalt via een automatische incasso. Wel belangrijk om te weten: oude acceptgiro's met rekeningnummer 44 kunnen na 1 februari 2014 niet meer gebruikt worden voor een donatie. Natuurlijk gaan we op tijd over op acceptgiro's met ons nieuwe IBAN-nummer. Heeft u vragen over IBAN en Greenpeace, neem dan gratis contact op met onze servicedesk via 0800 - 422 33 44 of info@greenpeace.nl. Meer informatie vindt u ook op greenpeace.nl/iban.

BIJZONDER SCHENKEN

Heeft u onlangs een erfenis ontvangen of bijvoorbeeld uw bedrijf met winst verkocht, dan bent u misschien op zoek naar een mooie investering voor de toekomst. Bij Greenpeace is het mogelijk om een deel van uw vermogen te schenken aan een campagne die u belangrijk vindt. Dat kan ons werk zijn voor de bescherming van de laatste grote bossen op aarde, het thuis van dieren als de Sumatraanse tijger. Of misschien voelt u zich sterk betrokken bij onze campagnes voor zeereservaten en tegen overbevissing, zodat de generaties na ons ook nog kunnen genieten van levende oceanen. Aan welke campagne u een dergelijke grotere gift ook toebedeelt, uw geld komt altijd goed terecht: Greenpeace zet dit in voor het behoud van onze prachtige aarde. Schenken aan een goed doel als Greenpeace kent bovendien belastingvoordelen die, afhankelijk van uw belastbaar inkomen, flink kunnen oplopen. U kunt op verschillende manieren een deel van uw vermogen schenken. Maaike Hoeks, relatiemanager donateurs, neemt graag alle mogelijkheden met u door. U kunt haar bereiken via maaike.hoeks@greenpeace.org of telefonisch: 020 524 95 66.

Verjaagd voor palmolie

Ook al is hij met 100 kilo en een lengte van 2 meter de kleinste in zijn soort, de Sumatraanse tijger is een kat om rekening mee te houden. Daar kwamen ook Indonesische houthakkers achter die een tijgerwelp in hun strik hadden gevangen. Dagenlang moesten ze in een boom zitten, terwijl ze omsingeld waren door woedende tijgers. Op zich een grappig verhaal, dat echter ook pijnlijk duidelijk maakt waarom er nog maar 400 van deze dieren in het wild leven. Niet alleen wordt er op ze gejaagd, maar hun habitat, de jungle van Sumatra, wordt gekapt en in brand gestoken om plaats te maken voor palmolieplantages. Meer informatie over het leefgebied van de Sumatraanse tijger vindt u op greenpeace.nl.

© Jonas Gratzer

© Konrad Konstantynowicz/GP

ONOMKEERBAAR TIJ?
9 NOVEMBER 2013, WARSCHAU, POLEN

w

Colofon

© December 2013
Stichting Greenpeace Nederland

GPM verschijnt 3 keer per jaar gedrukt en 4 keer per jaar digitaal. De online versie kunt u lezen op gpmagazine.nl. U kunt zich abonneren op ons online magazine via mygreenpeace.nl.

ISSN: 0166-4506

GPM is gedrukt op 100 procent hergebruikt en chloorvrij gebleekt papier.

Postadres: Postbus 3946,
1001 AS Amsterdam

Bezoekadres: Jollemanhof 15-17,
1019 GW Amsterdam

Voor administratieve vragen:
Servicedesk: 0800 422 33 44 (gratis)
of greenpeace.nl/contact

Rekeningnummer:
ING: NL31 INGB 0000 0000 44

Opmerkingen en suggesties over de inhoud van **GPM** kunt u sturen naar redactie.nl@greenpeace.org.

Hoofdredactie: Leon Varitimos
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Tekst: Annemiek Verbeek,
Rita Borghardt, Leon Varitimos
Ontwerp: Andrea Gritter
Beeld: Gerda Horneman
Drukwerkcoördinatie:
Yuri Gunther Moor

Voor blinden en slechtzienden is een speciale digitale of gesproken versie van **GPM** beschikbaar via Dedicon (0486 486 486 of info@dedicon.nl)

Volg Greenpeace op **greenpeace.nl.**

Twitter: **@GreenpeaceNL**

Facebook: **Greenpeace Nederland**

GREENPEACE

ANBI · CBF KEUR VOOR GOEDE DOELEN · 100% Recycled